

فرهنگ
بازی‌های بومی
مازندران

پژوهشگر و مؤلف
مرادعلی نعمتی

رسانش - ۱۳۹۰

سرسناسه: نعمتی، مرادعلی، ۱۳۴۵، گردآورنده
عنوان پدیدآور: فرهنگ بازی‌های بومی مازندران / پژوهشگر و مؤلف
مرادعلی نعمتی.

مشخصات نشر: تهران: رسانش، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری: ۲۸۴ ص. : مصور (رنگی).
شابک: ۹-۶۰-۵۰۱۱-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیمپا

موضوع: بازی‌ها -- ایران -- مازندران
موضوع: بازی‌های کودکان ایرانی -- مازندران
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۰ ۷ ۲ م / ۷۶۵۸ G
رده‌بندی دیویی: ۷۹۶ / ۰۹۵۲۲
شماره کتاب‌شناسی ملی: ۲۵۰۲۲۱۲

بهار شمالی، کوچه شکیبیا، کوچه شیرازی، شماره ۷.
واحد ۲، تلفن: ۰۹۱۲ ۱۳۰۹۱۳۱، تلفکس: ۷۷۵۲۰۵۳۶
rasanesh.pub@gmail.com

فرهنگ بازی‌های بومی مازندران
مرادعلی نعمتی

ویراستار: دکتر زین‌العابدین درگاهی

عکاس: مرادعلی نعمتی

طرح جلد و صفحه‌آرایی: علیرضا علی‌نژاد

ناشر: رسانش

لینوگرافی: فیلم‌گرافیک

چاپ: پیمان نوآندیش

صحافی: صداقت

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۰

شابک: ۹-۶۰-۵۰۱۱-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

بخشی از عواید حاصل از فروش این کتاب برای درمان کودکان سرطانی اختصاص می‌یابد.

فهرست

۹	آغاز سخن
۱۱	بیش گفتار
۱۹	انگور کا
۳۹	اودله دوش سواری کا
۴۳	اره کن - بره کن
۴۷	اسب تاجندی
۵۲	بهرسه کا
۵۸	بورده بورده کا
۶۲	بینج کاری
۷۳	پاپلوس کا
۷۷	پسپلیک کا
۸۱	پشتیم کا
۸۴	پلنگ پرش
۸۸	نپ چو کا
۹۲	نپ دله کا
۹۶	نپ کنگ کا
۱۰۰	نلا سره
۱۰۴	نلا بیته کا
۱۰۸	نوسواری
۱۱۲	ته هارش من هارش
۱۱۹	چونکا سره
۱۲۳	چاله کا
۱۲۷	چوخک کا
۱۳۰	چش دار کا
۱۳۲	چلمکه کا
۱۳۶	چو اسب چور
۱۴۰	چو کلپک کا
۱۴۳	خاله کا
۱۴۷	نخط کا
۱۵۳	دس جه را بورده کا
۱۵۸	دله دگته کا
۱۶۲	دوش گری کا
۱۶۶	زغ رخ کا
۱۷۲	رسن کا
۱۷۶	رسن کشی
۱۸۰	رسی رسی کا
۱۸۵	رورو کا

۱۸۹	ساق پشت کا
۱۹۴	سوال نکی کا
۱۹۷	شاہ وزیر کا
۲۰۲	شاہ چالہ کا
۲۰۶	شہر ہلنگ کا
۲۱۰	شمع سوگل بو پاپلی گردی گردی
۲۱۴	عمو ترہ کی ورنہ کا
۲۱۸	عموسرناش
۲۲۲	فرقرہ کا
۲۲۶	فندوق کا
۲۳۰	کاب بندہ کا
۲۳۴	کاب بورده کا
۲۳۸	کتک کتک پشت کتک
۲۴۲	کچھ درہ کا
۲۴۶	کشتی بندی
۲۵۲	کشتی گیلہ مردی
۲۵۶	کشتی لوچو
۲۹۰	کشہ بہتہ کا
۲۹۴	کف لینگ وجہ کا
۲۹۸	کلا بہتہ کا
۳۰۲	کل بہ کل
۳۰۷	کلنگ کا
۳۱۰	کمر بند کا
۳۱۴	گردنہ دار کا
۳۱۷	لیت کا
۳۲۲	لولو الفتوی لو
۳۲۶	لینگ اوس کا
۳۲۹	لینگ چو کا
۳۳۲	لینگ کشتی
۳۳۶	ماہی بہتہ کا
۳۳۸	مردہ کا
۳۵۲	مرغہ سرپوش
۳۵۶	مرغہ سیرہ
۳۵۸	من ترہ بزمن، تہ زندگی
۳۶۲	ورزا سواری
۳۶۴	ورگ بہتہ کا
۳۶۸	ورف چال
۳۷۲	ہف سنگ کا
۳۷۶	یہ قل دقل
۳۸۱	یک من دمن کا

آغاز سخن

که مازندران شهر مایاد باد
همیشه بر و بومش آباد باد

مازندران، سرزمینی باستانی، ایستاده در دل تاریخ، با فرهنگی دیرسال و زبانی که یادمانی از زبان‌های کهن ایرانی است؛ سرزمینی از گونه‌ای دیگر که از یک سو بزرگ‌ترین دریاچه جهان؛ با امواج آبی به رویش آغوش گشوده و از دیگر سو، کوه‌هایی که سر به سینه آسمان می‌سایند، در همیشه تاریخ پاسدار و نگهبان آن بوده‌اند؛ با قلعه بزرگ و باشکوه‌ای که گنبد گیتی‌اش خوانده‌اند، دماوند پای در بند، سرزمینی که درختان و بیسه انبوه و راز آلودش، سر در گوش هم، نجوای مهربانی سر می‌دهند. این سرزمین، زادبوم مردمانی است که سخاوت را از خاک، صلابت را از کوه و یک رنگی را از دریا، با جان خویش آمیخته‌اند.

شکر و سپاس خدای را که توانسته‌ام به آرزوی خود که همانا آرزوی دیرینه هر مازندرانی است، جامعه عمل بیوشانم و فرهنگ بومی - محلی خود را برای دیگران به نمایش بگذارم تا ارزش‌های آن شناخته شود. خداوند را سپاس می‌گویم که توفیق عنایت کرد تا طی سالیانی چند، در احیای ورزش‌های بومی - محلی و فرهنگ نهفته در آن، گامی هر چند کوچک بردارم. سال‌ها خبرنگاری و عکاسی در میدان‌های ورزشی و علاقه ویژه به ورزش‌های بومی، در کنار عشق به زادگاهم، خطه سرسبز مازندران و روستاهای با صفا و مردمان دوست داشتنی‌اش، مرا واداشت تا برای معرفی بازی‌های محلی که از یک سو، سری در سرگرمی‌های سالم برای روستازادگان پاک‌دل دارد و از سویی مقدمه‌ای برای آمادگی جسمی، جهت سرآمد شدن در میدان‌های ورزشی است؛ بی‌هیچ چشم‌داشت مادی، با امید تقویت فرهنگ بومی، تلاش کنم. احقاق حق ورزشکاران و پهلوانان و دفاع از آنان، در میداین ورزشی باعث شد، تا با تنگ‌نظری عده‌ای، زمان کوتاهی را در گرفتاری به سر ببرم و پیش از تحمل

پیامدهای آن، با خود عهد بستم تا در جهت معرفی و شناسایی ورزش‌ها و ارزش‌های بومی - محلی و پاسداری از آن همت گمارم. چنین شد که این کتاب، شکل گرفت.

بر خود فرض می‌دانم از همه عزیزانی که در تهیه و تدوین این کتاب مشوقم بودند، صمیمانه سپاسگزاری کنم: حجة الاسلام دکتر ابراهیمی، مهندس بهروز منتقمی، دکتر زین العابدین درگاهی، محسن علی نژاد قمی، نقی کلانتری، رحمت‌الله حسن پور سوادکوهی، سیروس مهدوی، اسفندیار زرکوب، حشمت‌الله ایاز آملی، دکتر رضاستاری و همسرشان دکتر معصومه محمودی، خدیجه نامدار جویباری و کلیه همکارانم در رسانه جمعی و نیز خانواده گرامی خود، پدرم محمد حسین، مادر عزیزم ذلیخا هدایتی، اولین معلم و معلمانی که در امر یادگیری برایم تلاش نمودند و هم چنین همسر مهربانم سیده منصوره مرادی قادی که هرگز بدون تلاش و همت و همیاری این عزیزان این مجموعه فراهم نمی‌شد.

امید است این مجموعه، با همه کاستی‌ها، مفید و مقبول اهل فن قرار گیرد و یاد و خاطره پهلوانان واقعی را، حداقل در استان مازندران و در تاریخ ورزش‌های بومی و محلی کشور، به یادگار حفظ کند.

مرادعلی نعمتی

بهار ۱۳۹۰

hazihaymahali.nemati@gmail.com

WWW.KETABI

پیش گفتار

نیاز انسان‌ها در تمام سطوح سنی به بازی و تفریح، موضوعی غیر قابل انکار است و از این رواز سپیده دم تاریخ و بدون شک تا آخرین گام بدین نیاز پرداخته شده و می‌شود. رشد روز افزون بازی‌های رسمی، تولید انواع و اقسام ابزارها و تکنیک‌های بازی‌های رایانه‌ای و توجه رسمی دولت‌ها و ملت‌ها به ورزش به عنوان پدیده‌ای تأثیرگذار اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی نشان دهنده‌ی اهمیت بازی‌ها و ورزش در روزگار ماست. در کنار تعریف حرفه‌ای و رسمی بازی و ورزش، جایگاه بازی در اقوام مختلف نیز نشان دهنده‌ی اهمیت این موضوع است. ساخت و پرداخت انواع و اقسام بازی‌های بومی بر اساس شرایط اقتصادی و فرهنگی و زیست محیطی یک منطقه و حتی یک آبادی نشان می‌دهد که این مقوله از دیر باز اهمیت به‌سزایی داشته است. ساده‌ترین تعریف‌ها نشان می‌دهد بازی‌های بومی هر منطقه به نوعی بیانگر تقلید و بازسازی نوع زندگی و تفکر همان منطقه است پس به نوعی بازی، هنرمندانه، به تقلید از زندگی می‌پردازد.

از همین منظر می‌توان به بازی‌هایی تحت عنوان "بازی کار" رسید که نتیجه‌ی بازی مثل سامان رسیدن کارهای روزمره یا وظیفه‌ی محوله است. تولستوی درباره‌ی منشأ هنر چنین می‌نویسد: «منشأ هنر بازی است.... در انسان پس از برآوردن نیازهای وی، یک نیروی اضافی به جامی ماند که صرف بازی می‌شود و از بازی به هنر می‌رسد».

از طرفی کودک شناسان نقش ویژه‌ای برای بازی بچه‌ها قائلند که به رشد و نمو صحیح می‌انجامد. بازی به آنان فرصت می‌دهد که فعالیت‌های بزرگسالان را تمرین کنند. کودکان ابتدا به بازی‌هایی می‌پردازند که به رشد و تعالی و تکامل مهارت‌های حسی و حرکتی آنها می‌انجامد و بعداً به بازی‌هایی علاقه‌مند می‌شوند که روابط عمومی اجتماعی آنها را تسریع می‌کند.

بازی در ایران

بازی دگرگون شده ی کلمه ی پهلوی "واژیک" است. در فرهنگ لغت ارزشمند دهخدا، ذیل واژه ی بازی چنین آمده است:

بازی: سرگرمی به چیزی، مسئولیت، تفریح، لعب، ورزش و غیره... هر کاری که مایه سرگرمی باشد، رفتار کودکانه و غیر جدی برای سرگرمی، کار و تفریح.

از بازی ترکیبات زیادی در دست است:

بازیگر: آنکه بازی می کند، آنکه مشغول بازی و تفریح می شود

بازی دادن: کسی را سرگرم ساختن، مشغول کردن به تفریح و بازی

بازیچه: آنچه بدان بازی کنند، بیهوده، اسباب بازی کودکان.

ترکیبات دیگر

اگر چه از پیشینه و شیوه ی اجرای بازی های بومی ایران قدیم اسنادی در دست نیست، اما با بررسی متون قدیمی و تاریخ ایران به نشانه هایی قابل توجه دست پیدا می کنیم. نام بردن از انواع تفریحات و بازی ها و بازی گوی و چوگان و ماندگاری این بازی نشان دهنده ی مدون بودن قانون این بازی و دیرینه گی اهمیت بازی در ایران است. اسناد دوران هخامنشی و ساسانی نشان می دهد که بازی از اهمیت بسیاری برخوردار بود. رسن بازی، زنجیر بازی، دار بازی، مار بازی، تیر بازی، بند بازی، شمشیر بازی و... در دوران ساسانی به شکل رقابت و جشنواره برگزار می شد. اگر چه اسناد مکتوب ایرانی کمتر به بازی های بومی و قومی پرداخته اند، اما بررسی های بازی های بومی ایرانی و تجزیه و تحلیل نمادها و اسطوره هان نشان از قدمت این بازی هاست. فتح زمین از چهار طرف در بازی چند هزار ساله ی مینج و بازی زندگی و تفکر در شطرنج نشان از هوشمندی ایرانیان قدیم در ساخت و اشاعه ی بازی ها دارد. اگر چه رد کشوری مثل هند در ساخت بازی شطرنج قابل مشاهده است.

مازندران سرزمین کار و تلاش است، سرزمین دست به دست هم دادن زن و مرد و کودک و جوان. فصل کوچ است، بارو بنه و خورجین و ظرف و ظروف آماده، پدر اسب ها را پالان می کند، مادر وسایل را به دوش می گیرد، کودک دنبال بره می دود، ظرفی افتاده است و کودک بر می دارد.

مازندران سرزمین کار و تلاش است. صبح است خروس می خواند، الله اکبر، پدر و مادر و کودک

راهی می شوند، زمین شالی، داس و درو، گنجشک و کلاغ، مادر سمت علفهای هرز می رود، پدر سمت پرچین، و کودک سمت طنابی که به زنگوله ای وصل است، کودک از زنگوله خوشش می آید، نوجوان داد می زند "هوآلا، هوآلا، هوآکردی"، بازی می کند، نه کار می کند، کار می کند نه بازی می کند، هوآلا، گنجشک می پرد و کلاغ، و برنج هادر امان از هجوم پرندگان، کودک و نوجوان هم بازی می کنند هم کار و هم احساسات خویش را ارضا می کنند و هم کمک دست پدر و مادرند و همه تمرین زندگی اند و روزنه ای برای ورود به فردای کار و تلاش.

بازی های مازندران

مازندران از لحاظ اقلیمی سرزمین ویژه ای است چرا که هم دریا دارد، هم دشت، هم جنگل، هم کوه، به همین دلیل از شرایط زیست محیطی، فرهنگی، اقتصادی گوناگونی برخوردار است، پس در این خطه با تنوع فرهنگ عامه روبرو می شویم و در حوزه ی بازی نیز چنین است.

در مازندران به بازی "ka"، "ka" گفته می شود، به احتمال قوی "ک" نشانه ی تصغیر است و افزودن حرف (الف) برای تکمیل موسیقی کلمه است. پسوند "کا" مفهومی عمومی برای نشان دادن کوچکی کار است و بیشتر از آن مفهوم سرگرمی برای کودکان برداشت می شود. این مفهوم در یکی از ضرب المثلهای مازندرانی دیده می شود. مصداق این ضرب المثل هنگامی است که شخصی می خواهد به شخصی بگوید که من با تو همسان نیستم و تو باید بروی بازی بکنی، یعنی هنوز کوچکی، شاید شخص گوینده با شخص مخاطب هم سن باشند اما برای نشان دادن رفتار طرف مقابل به او می گوید: "بور کا بکن"، (Bor ka baken) یعنی برو بازی بکن و از طرفی در برداشتی دیگر گونه می تواند "کا" را در ردیف کار قرار داد و حذف (ر) را به نوعی نزدیکی با کار دانست.

پسوند "کا" یا به اسم بازی افزوده می شود که از این شیوه ی ترکیب سازی می توان محتوای بازی را حدس زده و یا به اسم ابزاری که در بازی کاربرد دارد.

"کا" معمولاً به شکل ترکیبات زیر در مازندران دیده و شنیده می شود.

کا: معنای عمومی بازی

کاکر kakar: بازیگر: من کاکر هستمه؛ men kakar hateme

کاکر: kakar: بازی کردن: در شومبه کاکر

کاکرون: جمع بازیگران (جمع کاکر)

کاکرون: محل بازی

کابگردن: بازی کردن

کابکین: بازی بکن و...

در بعضی از واژه های مازندرانی پسوند "کا" دیده می شود اما معنایی غیر از بازی کردن دارند و بیشتر نشانه ی کوچکی هستند.

درکا: Derka - دره ی کوچک.

ریکا: پسرنوجوان Rika

تیکا: Tika: نوعی پرنده (توکا)

شوکا: boka: آهوی ماده

در بعضی از بازی های مازندرانی پسوند "کا" دیده نمی شود و فقط کلمه ی بازی به کلمه ی مورد نظر اضافه می شود. مثل چاله بازی، چارم بازی، اسم بعضی از بازی های اصیل مازندرانی بدون پسوند "کا" و "بازی" ساخته شده اند. هف سنگ، مرغنه جنگی، گادا گادا و ...

آنچه از ترکیب سازی در بازی های مازندرانی استنباط می شود درک و دریافت موسیقی مند ترکیب سازی است. یک دسته از بازی ها یا پسوند "کا" موسیقی مند می شوند. یک دسته با پسوند بازی و دسته ای بدون استفاده از این پسوندها.

بازی های بومی برای همه ی سنین ساخته شده اند. بازی های کودکانه تقلید زندگی بزرگترها است. این ضرب المثل قدیمی هم نوید همین نتایج است. کودکی که خوب می خورد، خوب می خوابد و خوب بازی می کند کودکی سالم است.

در بازی ها کودکان می آموزند:

- به آنچه که شخصاً دوست دارند بپردازند

- مقررات لازم را شخصاً وضع کنند

- احساس هویت و استقلال کنند

- مقدار وقت لازم و حتی زمان و مکان را شخصاً انتخاب کنند

- آنچه را که می خواهند تجربه کنند. کشف کنند و بیاموزند

- مسائل زندگی را در حد خود تجربه کنند

- با مفهوم حق و وظیفه عملاً آشنا شوند

- خلاقیتشان برانگیخته شود
- با انضباط لازم زندگی جمعی آشنا شوند
- با امور گوناگون زندگی بزرگسالان آشنا شوند
- عملاً معیارهای اخلاقی را دریابند و رعایت کنند

ویژگی بازی‌های محلی مازندران

۱. بیشتر بازی‌های مازندرانی گروهی هستند. (آموزش کار دست جمعی)
۲. برای همه‌ی بازی‌ها در عین سرگرمی، قواعدی وجود دارد و همه مقید به اجرای آن هستند. (قانون گرایی)
۳. هزینه‌ی بازی‌های محلی بسیار کم و گاه بدون هزینه و با استفاده از تولیدات کشاورزی و دامداری خانواده‌ها است. (خودکفایی اقتصادی روستا)
۴. در کنار سرگرمی اکثر بازی‌ها کاربرد هوش سنجی دارند.
۵. پاداش یا کیفر در بازی شروع بازی دیگر است که در نوع خود جالب است. کیفر در بازی‌ها با استفاده از کلام آهنگین و ضربه‌های آرام انجام می‌گیرد. این نوع توبیخ در نوع خود جالب است.
۶. خواندن اشعار همراه با ریتم و آواز و بکار بردن ابزارهای ساده برای ایجاد ریتم به شکل گیری نظام موسیقی در کودکان و نوجوانان کمک می‌کند. نوع نظام یافته‌ی تلفیق شعر و موسیقی و ساز را می‌توان در "بازی کار" "هوآلالا" مشاهده کرد که کودکان با حلب و چوب وزنگوله ریتم‌هایی می‌نوازند تا پرنده به محصولات کشاورزی دست برد نزنند.
۷. بازی‌های گروهی باعث ایجاد فعالیت اجتماعی، بالا رفتن شناخت از محیط و ظرفیت سنجی فرد در جمع می‌شود به‌ویژه آنکه در محل بازی (کاکرون) آدم‌هایی با سن و سال متفاوت حضور دارند.
۸. برد و باخت بازی‌های محلی هم از لحاظ مادی و معنوی کم هزینه هستند این موضوع می‌تواند تمرین پذیرش برد و باخت‌های واقعی در زندگی باشد.
۹. به دلیل شناور بودن قواعد بازی و همچنین متنوع بودن ابزارهای بازی، می‌شود، زمینه بروز ابداعات و شیوه‌های جدید را در بازی مشاهده نمود.
۱۰. در همه‌ی بازی‌های محلی که به شکل گروهی انجام می‌شود، نوعی قانون و مقررارت نانوشته حاکم است. تنها در صورتی شروع و ادامه بازی میسر است که مقررات اجرا شوند. در یادگیری و هنگام

انجام بازی انواع و اقسام شیوه های جمع پسند و جود دارد تا بازی با احترام به همدیگر و مقررات شروع شود و ادامه پیدا کند. جالب آنکه در بسیاری از بازی های بومی شرکت کنندگان به نوعی داور محسوب می شوند. این موضوع به تقویت انتخاب، داوری و احترام به اختلاف ها می انجامد.

۱۱. شور و هیجان و دقت بازی های محلی به تقویت جسم شرکت کنندگان کمک می کند. به دلیل تنوع بازی ها و همچنین ریشه دار بودن آن ها می شود ویژگی های بسیاری بر شمرد و تحلیل های گوناگونی را ارائه داد. اگر چه با دگرگون شدن ابزارها و ظهور و بروز انواع وسایل الکترونیکی ساختار و بازی های مورد نیاز کودک و نوجوان تغییر یافته است و به نوعی بازگشت به گذشته امکان پذیر نیست اما می شود با نگاه درست و تجزیه و تحلیل کارشناسانه به بازسازی و باز آفرینی بازی های بومی پرداخت. در همین زمینه می شود به موضوعات زیر اشاره نمود و با برنامه ریزی برای پیشنهاد های مشابه به نوعی هم گذشته را زنده نگه داشت، هم فرزند زمان خویشتن بود.

۱. شناسایی و جمع آوری بازی های محلی

۲. راه اندازی انواع و اقسام جشنواره های بازی های محلی در زمان های فراغت مدارس و جشنواره های مستقل.

۳. بررسی و بازسازی و باز آفرینی بازی های بومی در قالب بازی های رایانه ای. این بازی ها و بازسازی می تواند در ساختاری مورد پسند کودک امروز و شیوه های نوین آموزشی به آموزش، انتقال و فراگیر کردن لغت، فرهنگ، آداب و رسوم، اشعار و بازی های مازندران، بپردازد. بازی هایی که در خود هیجان و احساس و اندیشه را توأم آدار است و مثل بسیاری از بازی های فرهنگ های دیگر که به شکل بسیار جذاب ساخته می شوند، حامل خشونت نیستند. اما در کشور ما به شکل تأسف باری در مرحله اول کار یعنی در جمع آوری بازی های بومی ضعف های عمده ای دیده می شود. چه برسد به این که این بازی ها در فرآیند زمانی و هزینه ای تبدیل به بازی های رایانه ای شود که بخواهد جایی در خانه ها باز نماید. به هر حال ...

تحقیق و پژوهش در کشور ما دغدغه ای جدید است اما در حوزه ی فرهنگ عامه دغدغه ای جدی نیست. اگر چه برای محقق دغدغه ای جدی است اما موضوع تحقیق و پژوهش موضوع چند بعدی است که زنجیره های مختلف را شامل می شود، علاقه یکی از اولین پیش شرط هاست. موضوع بعدی گسترده تر است، شناخت از تحقیق و استواری علاقه بر مبنای اصول تحقیقی و مهمتر از این شناخت دسته بندی و ارائه اطلاعات جمع آوری شده بر اساس نیازها و شیوه های

مورد نظر تحقیق و در ادامه انتشار آن از موضوعات ساده در گفتار و سخت در اجرا است، از همین رو بعضی ها عطایش را به نقایش می بخشند و یا گاهی اوقات شاهد آثاری با ضعف های بسیار و به دور از اصول تحقیق و پژوهش هستیم که گاه شباهت های بسیاری با آثار گذشتگان دارد و همه اصول تحقیق خلاصه می شود در مطالعه و انتقال مطالب چاپ شده پیشینیان. در این میان اگر قرار است خانه به خانه و روستا به روستا برای ثبت و ضبط آثار شفاهی فرهنگی عامه گشت مشکل خود به خود دو چندان می شود. عدم وجود معیار، عدم حمایت مادی و معنوی و گاه عدم همکاری ها باعث ایجاد مشکلات جدی می شود. از همین رو هر کاری در این حوزه می تواند شکل و شمایل متفاوتی بگیرد از ثبت و ضبط ساده تا ارائه آثاری با اصول تحقیقی. در این میان گاه علاقه بر همه می چربد. علاقه به حفظ فرهنگ و علاقه به انتشار و گاه غم از دست شدن، عده ای را به ثبت و ضبط و انتشار آداب و رسوم عامه می کشاند. بی با در نظر گرفتن همه این موارد انتشار هر اثری می تواند ارزشمند باشد. در میان همه این دغدغه ها ثبت بازی های محلی مازندران قرعه ای بود که به نام آقای مراد علی نعمتی افتاد. کوه به کوه جنگل به جنگل، روستا به روستا و دشت به دشت با عشق و علاقه ای طی می شود تا بزرگ و کوچک کنار هم بنشینند و انواع و اقسام بازی های محلی ثبت شود از این روی فرهنگ بازی های بومی مازندران حائز اهمیت است چرا که حاصل عشق و علاقه نزدیک به دو دهه مؤلف کتاب است. از آن جایی که خود در دامی روستا بزرگ شده و سالیان سال در حوزه ورزشی فعالیت داشته و از نزدیک به فرآیند بازی و ورزشش آشنایی غم از دست رفتن بازی های محلی همراه با علاقه ی نویسنده، اثری همراه با تصویر ارائه داده است که در نوع خود قابل توجه است این اثر را باید حاصل تلاش مؤلف در این زمینه ارزیابی کرد که با سختی های فراوان تهیه شده است. بدون شک رفع همه دغدغه ها و مشکلات تحقیق می تواند به خلق آثاری در همین زمینه با اصول تحقیق بیانجامد که در موضوعات دیگر و تحقیق میدانی که بدون شک در آینده از عهده همین خبرنگار و عکاس عاشق بر خواهد آمد. چرا که موارد بسیاری در دست دارد و علاقه فراوان در دل. قرار گرفتن این اثر ارزشمند در کتابخانه منزل هر مازندرانی پاسداشت یاد و نام نیاکان مان است و چه بسا از دل این اثر راهی به شاهراه مدرنیته باز شود.

علی حسن نژاد

آذر ۸۹ - سوادکوه